

АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА РИНКУ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

О. Т. ПРОКОПЧУК, доктор економічних наук

В. О. КЛИМЕНКО, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

Уманський національний університет садівництва

Стаття присвячена розгляду загальних тенденцій функціонування страхових організацій на ринку аграрного страхування України впродовж десятирічного періоду (2013–2022 рр.). Результати дослідження розкривають ключові аспекти діяльності страховиків на означеному ринку в розрізі окремих складових, зокрема загальних показників та критеріїв, що їх характеризують.

Увага приділена інтерпретації основних показників роботи страхових організацій (ТОР-10) та динаміки їх розвитку на ринку аграрного страхування, зокрема в частині їх кількісної інтерпретації (третина із усіх СК має ліцензію на провадження аграрного страхування); активності роботи у даному сегменті (лише 5 % СК із тих, що маю ліцензії); страхових премій та виплат в розрізі СК (ТОР-10) (у 2022 р. лише дві СК мали рівень виплат, що перевищував 50 %, зокрема СК «ПЗУ Україна» (53,2 %) та ПрАТ «СК «Еталон» (177,7 %); загальних лідируючих позицій (у 2022 р. – ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»).

Ключові слова: аграрне страхування, страхові організації, ринок аграрного страхування, аграрний сектор економіки, страховий захист.

Постановка проблеми. Новочасний етап суспільного розвитку нерозривно пов'язаний саме з економічним розвитком. Кардинальні зміни, що відбуваються в усіх без винятку сферах життя та економічної діяльності (глобальні кризи, дестабілізація економічних та політичних відносин, часті природні катаклізми), все частіше викликають велике занепокоєння та, відповідно, привертають увагу науковців. У цьому контексті дослідження ризиків та їх впливу на різні сфери людської діяльності, країни та суспільства в цілому стає одним з найважливіших завдань сучасної економічної науки. Для України, яка з кожним роком набуває все більшого значення на світовому продовольчому ринку, питання управління ризиками нерозривно пов'язане із аграрним виробництвом, а страхування розглядається тут як найбільш поширений та ефективний інструмент.

Аграрне виробництво є особливою галуззю національної економіки, що зазнає значного впливу природних та інших факторів. Водночас, воно характеризується низькою оборотністю коштів й високими ризиками. Поєднання цих факторів зумовлює необхідність аграрного страхування. Страхування та

управління ризиками – спосіб мінімізувати негативний вплив непередбачуваних подій у аграрному секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ринок аграрного страхування є одним із ключових секторів ринкової інфраструктури та суттєвим важелем фінансової системи аграрного сектору економіки й будь-якої країни в цілому. Сучасні світові тенденції чітко демонструють пряму залежність між рівнем організації страхового бізнесу в аграрному секторі економіки та економічним розвитком останнього. Саме тому останніми роками питанням розвитку аграрного страхування приділяється особлива увага у напрацюваннях вчених. Зокрема, ряд українських науковців досліджували окремі аспекти розвитку аграрного страхування: Ю. Алескерова [1], С. Андрос, В. Базилевич, В. Борисова, О. Гаманкова, О. Віленчук [2–3], В. Дранус, О. Лобова, Ю. Лупенко, М. Малік, М. Мальований, М. Мних, І. Михайловська, С. Навроцький, Ю. Нестерчук [6], С. Осадець, Н. Приказюк, О. Прокопчук [4–5], Н. Танклевська, Л. Тулуш, Ю. Улянич, А. Шолойко та інші. Суттєвий внесок в частині становлення сучасної теорії та методології аграрного страхування здійснили зарубіжні дослідники, зокрема такі як: J. Glauber, F. Hahn, N. Jensen, M. Solana, F. Santeramo [8], A. Sarris [9], P. Verhoef & B. Donkers [10], A. Zubor-Nemes, J. Fogarasi & G. Kemény [11], N. Zarkovic, D. Mayers, I. Machetti, O. Mahul, R. Weber та ін.

Водночас, потребує подальшого дослідження діяльність страхових організацій на ринку аграрного страхування, оскільки останні відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності та розвитку аграрного сектору економіки, допомагаючи агровиробникам управляти ризиками та забезпечувати їх фінансову безпеку. Отже, слідуючи заданим векторам, існуючому широкому спектру викликів й загроз сьогочасності, що постають перед ринком аграрного страхування, зумовлюється об'єктивна потреба щодо розвитку та провадження подальших досліджень саме у цьому напрямку з акцентом уваги на особливостях функціонування страхових організацій як ключових гравців означеного ринку.

Методика досліджень. Наукове вирішення поставленої у статті мети досягається використанням загальнонаукових методів наукового пізнання й дослідження економічних явищ. Теоретико-методологічним підґрунтям статті є, в основному, напрацювання українських науковців та практиків, а також зарубіжних вчених, що займаються дослідженням практики та проблематики розвитку аграрного страхування в цілому та особливостей функціонування страхових організацій, як ключових гравців ринку аграрного страхування. У статті використовувалися такі методи дослідження: абстрактно-логічний, порівняння, монографічний, графічний, а також наукового узагальнення.

Мета статті – дослідження ключових аспектів функціонування страхових організацій на ринку аграрного страхування України.

Результати досліджень. Страхові організації відіграють визначальну роль на ринку аграрного страхування, забезпечуючи захист для аграрних виробників від різноманітних ризиків. Розвиток аграрного страхування тісно пов'язаний з діяльністю страхових компаній, які надають широкий спектр послуг та продуктів

для захисту від збитків, пов'язаних з погодними умовами, врожаєм, шкідниками та іншими факторами, що можуть тим чи іншим чином здійснювати вплив на аграрні підприємства. Слід зауважити, що 2020 р. як і 2022 р. виявився справжнім тестом на стійкість страхових організацій та дієвість їхніх стратегій. До негайної зміни моделі ведення бізнесу, глобального переходу до віртуалізації та віддаленої роботи, спричинених пандемічною кризою COVID-19 та війною, навряд чи можливо було підготуватися, й взагалі передбачити настільки радикальні події. І, звичайно, за означених обставин можна було б очікувати суттєвого зниження ефективності роботи страхових організацій, проте реальність виявилась протилежною.

Як фінансовий інструмент, страхування має глибоку соціально важливу сутність – збереження й захист від наслідків непередбачуваних подій – і саме у кризові часи це стає ще більш значущим, особливо у тому, що стосується життя та здоров'я людей, а також продовольчої безпеки країни. Отже, адаптуватись довелося миттєво й страховики, розуміючи масштаби відповідальності, зробили усе можливе для забезпечення безперервного їх функціонування, надання необхідної й всебічної підтримки клієнтам та партнерам.

У складній ситуації ТОП-10 страховим організаціям, що надають послуги на ринку аграрного страхування вдалося забезпечити операційну прибутковість бізнесу. Дотримуючись вимог регулятора до фінансової надійності, компанії намагалися виконувати усі зобов'язання перед клієнтами та партнерами. Зусилля страховиків були спрямовані як на покращення взаємодії з ринком аграрного страхування, так і на внутрішні трансформації. У нових пандемічних та воєнних умовах довелося швидко приймати необхідні антикризові заходи. Низка локдаунів та події, що розпочалися в Україні із 24 лютого 2022 р. внесли значні корективи в усі життєві та бізнес-плани страхувальників, що користуються різноманітними послугами на ринку аграрного страхування. За таких умов конкуренція в українській індустрії аграрного страхування значно загострилася – як у напрямку залучення нових, так і утримання існуючих клієнтів.

Деяким страховим організаціям довелося відмовитися від певних напрямів діяльності, щоб убезпечити страховий портфель від надмірних ризиків. Утім оптимізація не завадила посилити команди страховиків та реалізувати низку масштабних ініціатив, що стануть запорукою сталого розвитку останніх у майбутньому. Водночас, страховики активно працюють над поліпшенням взаємодії клієнтів із їхніми брендами, продовжують інвестувати в цифровізацію, якісний андеррайтинг та системне управління ризиками. Все це дозволить страхувальникам-агровиробникам отримати нові програми та сервіси страхування аграрних ризиків, що будуть актуальними як в умовах пандемічних та воєнних ризиків, так і у постковідній та повоєнній дійсності.

Ключові аспекти функціонування страхових організацій на ринку аграрного страхування згруповано та відображено на рис. 1. Забезпечення відповідності цих ключових аспектів допомагає страховим організаціям успішно функціонувати на ринку аграрного страхування та задовольняти потреби своїх клієнтів – аграрних виробників.

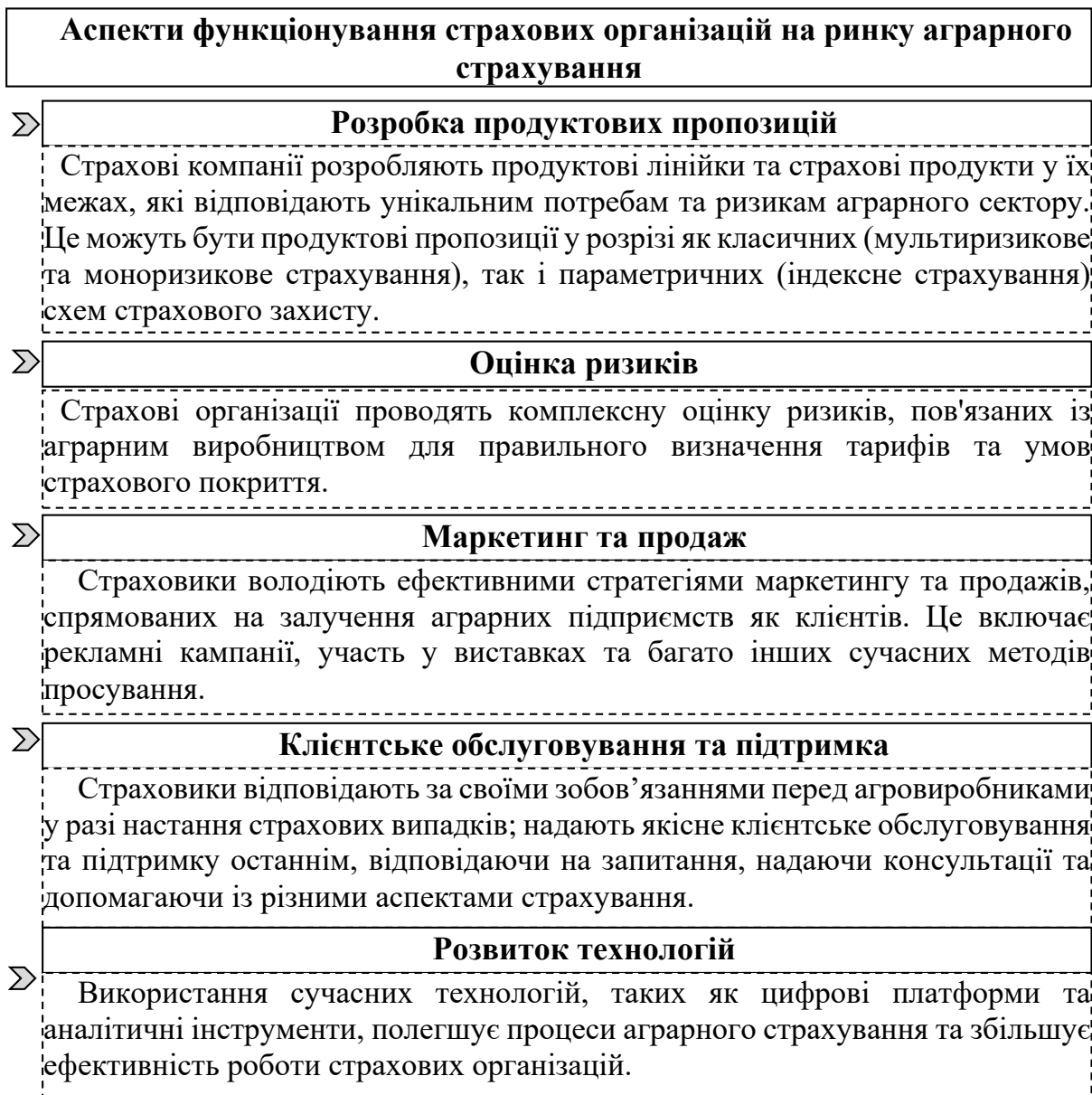

Рис. 1. Ключові аспекти функціонування страхових організацій на ринку аграрного страхування

Джерело: власні узагальнення та дослідження авторів.

Таким чином слід зазначити, що страхові організації відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності та розвитку аграрного сектору економіки, допомагаючи агровиробникам управляти ризиками та забезпечувати їх фінансову безпеку.

Кількісна інтерпретація страхових організацій, що функціонують на страховому ринку України загалом та тих, що мають ліцензію на провадження страхової діяльності за напрямом аграрне страхування, впродовж 2013–2022 рр. представлена на рис. 2. З даних рис. 2 можна зробити висновок, що частка СК, що мають ліцензію на провадження страхової діяльності за напрямом

агросстрахування в загальній їх кількості на страховому ринку України становить майже третину (в середньому 27 % за досліджуваних десять років).

▨ Загальна кількість страхових організацій на страховому ринку України, од.

▨ Кількість страхових організацій, що мають ліцензію на провадження страхової діяльності за напрямом агросстрахування, од.

-▲- Частка страхових організацій, що мають ліцензію на провадження страхової діяльності за напрямом агросстрахування в загальній їх кількості на страховому ринку України, %

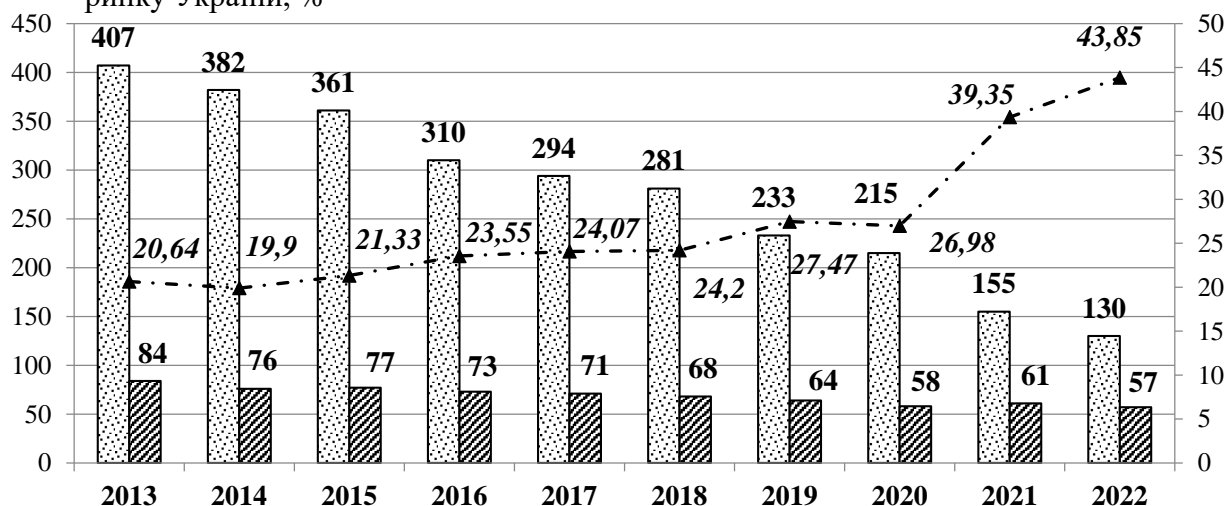

Рис. 2. Кількісна інтерпретація страхових компаній (СК) на страховому ринку України (од.) та частка СК, що мають ліцензію на провадження страхової діяльності за напрямом агросстрахування в загальній їх кількості (%) за 2013-2022 рр.

Джерело: дані Нацкомфінпослуг та НБУ (розраховано, побудовано та представлено авторами).

Кількість страхових компаній, що мають ліцензію на провадження страхової діяльності у сегменті аграрного страхування коливалася від 84 одиниць у 2013 р. до 57 у 2022 р. Таким чином у 2022 р. ліцензію на провадження страхової діяльності у формі добровільного страхування сільськогосподарської продукції мали 57 страхових організацій. Перелік страхових компаній, що активно впродовж досліджуваного десятиріччя долучаються до надання послуг на ринку аграрного страхування України представлено на рис. 3. Дані рис. 2 та рис. 3 дозволять зробити висновок, що є різниця у кількості страхових організацій, що мають ліцензію на провадження страхової діяльності у агросстраховому сегменті та тими, що реально, активно і на постійній основі долучаються до надання послуг у означеному сегменті.

Як наслідок, відсоткова частка тих страхових організацій (із усіх страховиків, що мають ліцензію на провадження страхової діяльності у сегменті аграрного страхування), що активно працюють на агросстраховому ринку складає лише 5 %. Показники діяльності страхових компаній (ТОП-20), що активно працювали на ринку аграрного страхування України в 2022 р. наведено в табл. 1. Лідируючі позиції у 2022 р. серед страхових організацій, що надають послуги із

аграрного страхування займала ПрАТ «СК «ПЗУ Україна». Вже десять років поспіль компанія входить до ТОП-3 лідерів української індустрії аграрного страхування.

Провідні страхові компанії, які були активними учасниками вітчизняного ринку агрострахування (ТОП-10):
1. ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»; 2. ПрАТ «СК «ARX»; 3. ПрАТ «СК «Еталон»; 4. ПрАТ «УАСК АСКА»; 5. ПрАТ АСК «ІНГО Україна»; 6. ПрАТ «СГ «ТАС»; 7. ПрАТ «СК «Універсальна»; 8. ПрАТ «СК «Брокбізнес»; 9. ПрАТ «СК «Інтер-Плюс»; 10. ПрАТ «Українська аграрно-страхова компанія».
Страхові компанії, які є членами Аграрного страхового Цілу:
1. ПрАТ СК «Брокбізнес»; 2. ПрАТ СК «Страхові гарантії»; 3. ПрАТ «Українська аграрно-страхова компанія»; 4. ПрАТ СК «Альфа Страхування».
Страхові компанії, що співпрацюють з:
– ПАТ «Аграрний фонд»:
1. ПрАТ «УАСК АСКА»; 2. ПрАТ «АСК «ІНГО Україна»; 3. ПрАТ «СК «Універсальна»; 4. ПрАТ «СГ «ТАС»; 5. ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» (на правах співстрахування); 6. ПрАТ «СК «Перша»; 7. ТДВ «СК «Гардіан»; 8. ПрАТ «СК «ARX» (на правах співстрахування); ПрАТ «СК «Універсальна».
– ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України»:
1. ПрАТ «АСК «ІНГО Україна»; 2. ПрАТ «СК «Універсальна»; 3. ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»; 4. ПрАТ «УАСК АСКА».

Рис. 3. Страхові організації, що активно надають послуги на ринку аграрного страхування України у 2013-2022 рр.

Джерело: дані Нацкомфінпослуг та НБУ (узагальнено, побудовано та представлено авторами)

У 2022 році компанія уклала договорів страхування на суму майже 44 млн грн та здійснила страхових виплат на суму 23 млн грн (рівень виплат склав 53 %). Слід зауважити, що дана компанія також співпрацює з Аграрним фондом України (на правах співстрахування) й Державною продовольчо-зерновою корпорацією України.

Серед ТОП-20 провідних страховиків у означеній галузі страхування у 2022 р. окрім зазначених вище страховиків (ТОП-10), рівень виплат, що перевищує 50 % мали: СК «Провідна» (418,8 %), СК «Перша» (60,6 %), СК «Арсенал Страхування» (50,0 %). Рівень виплат інших двох страховиків сягав рівня 20 %: ПрАТ «СТ «Гарантія» (20,2 %) та ПрАТ «СК «ВУСО» (17,5 %). Інші п'ятірка страховиків (ПрАТ «СК «Брокбізнес», ПрАТ «СК «Інтер-плюс», ТДВ «СК «Альфа-Гарант», ПрАТ «СК «Альянс», ТДВ «СК Кредо») страхових виплат у аналізованому році не здійснювали.

Наразі вісім із двадцяти страхових компаній, представлених на ринку аграрного страхування співпрацюють з Аграрним фондом України та Державною продовольчо-зерновою корпорацією України, зокрема ПрАТ «УАСК АСКА», ПрАТ «АСК «ІНГО Україна», ПрАТ «СК «Універсальна», ПрАТ «СГ «ТАС», ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» (на правах співстрахування), ПрАТ «СК «Перша», ТДВ «СК «Гардіан», ПрАТ «СК «ARX» (на правах

співстрахування) (рис. 3). Слід наголосити, що параметри страхування за такими угодами поступово наближаються до параметрів страхування за незалежними угодами, що доводить формування реальних ринкових умов страхування [1–2].

Табл. 1. Показники діяльності страхових компаній (ТОП-20) з добровільного страхування сільськогосподарської продукції за 2022 р*.

Страхова компанія (ТОП-20)	Страхові премії, тис. грн	Страхові виплати, тис. грн	Рівень виплат, %
ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»	43 687	23 253	53,2
ПрАТ «СК «Універсальна»	14 591	-	-
ПрАТ Українська аграрно-страхова компанія»	5 849	-	-
ПрАТ «СК «АРХ»	4 278	1 116	26,1
ПрАТ «АСК «Оранта»	3 277	643	19,6
АТ «СК Країна»	2 832	-	-
ТДВ «СК Гардіан»	2 585	95	3,7
ПрАТ «СК «Еталон»	2 522	4 482	177,7
ПрАТ АСК «ІНГО Україна»	426	-	-
ПрАТ «СГ «ТАС»	251	50	19,9
ПрАТ «СК «Брокбізнес»	45	-	-
ПрАТ «СК «Провідна»	32	134	418,8
ПрАТ «СК «Перша»	17	10,3	60,6
ПрАТ «СК «Інтер-плюс»	20	-	-
ТДВ «СК «Альфа-Гарант»	10	-	-
ПрАТ «СК Арсенал Страхування»	9	4,5	50,0
ПрАТ «СТ «Гарантія»	8,9	1,8	20,2
ПрАТ «СК «Альянс»	8,1	-	-
ПрАТ «СК «ВУСО»	8,0	1,4	17,5
ТДВ «СК Кредо»	7,3	-	-

Примітка: * Джерело: дані Нацкомфінпослуг, НБУ та <https://forinsurer.com/> (узагальнено, розраховано та представлено авторами).

Розмір страхових премій та виплат на агростраховому ринку України за 2013–2022 рр. відображено на рис. 4.

Рис. 4. Страхові премії та виплати на ринку аграрного страхування України за 2013-2022 рр., млн грн

Джерело: <https://forinsurer.com/> (побудовано та представлено авторами).

Це дасть змогу оцінити загальний потенціал означених фінансових установ у частині обсягів надання страхових послуг на ринку аграрного страхування. Аналізуючи дані рис. 4 варто зазначити, що у 2022 р. відбулося суттєве скорочення розміру зібраних страхових премій на українському агростраховому ринку – у 2,5 рази у 2022 р. порівняно з 2021 р. та у 1,5 рази порівняно з 2013 р.

Показник рівня страхових виплат (відсоткове відображення відношення розміру виплат до розміру премій) в загальному розрізі страхових організацій, що надають послуги з аграрного страхування за 2013–2022 рр. розраховано та представлено на рис. 5.

Рис. 5. Рівень виплат на ринку аграрного страхування за 2013-2022 рр., %
Джерело: <https://forinsurer.com/> (розраховано, побудовано та представлено авторами).

Аналізуючи дані рис. 5 слід зауважити, що середній показник рівня виплат на ринку аграрного страхування за 2013–2022 рр. склав майже 45 %, набуваючи максимального значення у 2020 р. – 201 % та мінімального – у 2016 р. – 7 %.

Таким чином, рівень страхових виплат є одним із ключових показників, що відображає ефективність діяльності страхових організацій на ринку аграрного страхування, їх відносини з клієнтами агровиробниками та загальну фінансову стійкість останніх. Ці фінансові результати, поряд з професійними напрацюваннями та вчасними змінами у бізнес-процесах, є запорукою надійності страхових організацій, що функціонують на ринку аграрного страхування, дозволяючи їм впевнено планувати свою роботу, незважаючи на глобальні загрози, які супроводжують період 2020–2023 рр. Тільки за таких умов страховики здатні подолати виклики та ефективно працювати у нових реаліях, які несподівано, але не зворотно змінюють наш світ.

Отже, аграрне страхування є ключовим інструментом для забезпечення фінансової стабільності аграрних виробників та розвитку аграрного сектора в цілому. Його важливість полягає в зменшенні фінансових ризиків, підтримці інвестицій та забезпеченні стабільності аграрного виробництва. Оскільки Україна є одним із провідних світових виробників та експортерів аграрної

продукції, розвиток агросектору є одним із найважливішим завданням сьогодення.

Висновки. Стаття присвячена актуальним питанням пов'язаним із особливостями діяльності страхових організацій на ринку аграрного страхування України впродовж десятирічного етапу (2013–2022 рр.).

Проведене дослідження дало змогу окреслити основні тенденції роботи страхових організацій на ринку аграрного страхування, зокрема:

- достатня кількісна інтерпретація у даному страховому сегменті (84 одиниці у 2013 р. та 57 у 2022 р. або третина від усіх СК в середньому за досліджуваний період);

- низька активність страхових організацій у сегменті аграрного страхування (до надання послуг долучаються лише 5 % СК із тих, що маю ліцензії);

- невелика кількість страховиків, рівень здійснених виплат яких перевищує 50 % (у 2022 р. із ТОП-10 СК, лише два мали рівень виплат, що перевищував 50 %, зокрема СК «ПЗУ Україна» (53,2 %) та ПрАТ «СК «Еталон» (177,7 %). Серед ТОП-20 провідних страховиків у означеній галузі страхування у 2022 р. окрім зазначених вище страховиків (ТОП-10), рівень виплат, що перевищує 50 % мали: СК «Провідна» (418,8 %), СК «Перша» (60,6 %) та СК «Арсенал Страхування» (50,0 %);

- досить низький рівень виплат на ринку аграрного страхування (середній показник за 2013–2022 рр. не перевищує 50 % та фактично склав майже 45 %, набуваючи максимального значення у 2020 р. – 201 % та мінімального – у 2016 р. – 7 %);

- співпраця страхових організацій із Аграрним фондом України та Державною продовольчо-зерною корпорацією України (8 із 12 СК, представлених на ринку аграрного страхування співпрацюють з Аграрним фондом України та Державною продовольчо-зерною корпорацією України. Параметри страхування за такими угодами поступово наближаються до параметрів страхування за незалежними угодами, що доводить формування реальних ринкових умов страхування);

- лідируючі позиції серед страхових організацій, що надавали послуги із аграрного страхування у 2022 р. належать ПрАТ «СК «ПЗУ Україна».

Проведене дослідження дало змогу сформулювати ключові аспекти функціонування страховиків на означеному ринку, зокрема: розробка продуктивних пропозицій, оцінка ризиків, маркетинг та продаж, клієнтське обслуговування та підтримка, розвиток технологій. Забезпечення відповідності цих аспектів допомагає страховим організаціям успішно функціонувати на ринку аграрного страхування та задовольняти потреби своїх клієнтів – аграрних виробників.

Література:

1. Алескерова Ю. В., Сідак О. М. Управління капіталом страхових компаній. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С. 300–306.

2. Віленчук О.М. Оцінка потенціалу розвитку страхування сільськогосподарської продукції в Україні. *Економіка АПК*. 2017. № 8. С. 56–64.

3. Віленчук О.М., Чугаєвська С.В. Методичні підходи до оцінювання пріоритетності бізнес-процесів на ринку аграрного страхування. *Сталий розвиток економіки*. 2018. № 3 (40). С. 183–190.

4. Прокопчук О.Т. Комунікації у страховому менеджменті. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2021. Вип. 99. Ч. 2 : Економічні науки. С. 211–222. DOI 10.31395/2415-8240-2021-99-2-211-222.

5. Прокопчук О. Т., Клименко В. О. Параметрична схема страхового захисту для аграрного сектору економіки України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2023. Вип. 102. Ч. 2 : Економічні науки. С. 60–71. DOI: 10.32782/2415-8240-2023-102-2-60-71.

6. Nesterchuk Y., Prokopchuk O., Tsymbalyuk Y., Rolinskyi O., Bilan Y. Current status and prospects of development of the system of agrarian insurance in Ukraine, *Investment Management and Financial Innovations*. 2018. Vol. 15. № 3. P. 56–70.

7. Prokopchuk O., Prokopchuk I., Mentel G. Index Insurance as an Innovative Tool for Managing Weather Risks in the Agrarian Sector of Economics. *Journal of Competitiveness*. 2018. Vol. 10. № 3. P. 119–131.

8. Santeramo F.G. Imperfect information and participation in insurance markets: evidence from Italy, *Agricultural Finance Review*. 2018. № 78 (2). P. 193–194. <https://doi.org/10.1108/AFR-06-2017-0053>.

9. Sarris A. Weather index insurance for agricultural development: Introduction and overview, *Agricultural Economics*. 2013. № 44 (4–5). P. 381–384. <http://dx.doi.org/10.1111/agec.12022>.

10. Verhoef P., Donkers B. Predicting customer potential value an application in the insurance industry. *Decision support systems*. 2001. Vol. 32. № 2. P. 189–199.

11. Zubor-Nemes A., Fogarasi J., Kemény G. Farmers' responses to the changes in Hungarian agricultural insurance system. *Agricultural Finance Review*. 2018. Vol. 78. № 2. P. 275–288.

References:

1. Aleskerova, Y. V., Sidak, O. M. (2018). Capital management of insurance companies. *Market infrastructure*, issue 18, pp. 300–306. [in Ukrainian].

2. Vilenchuk, O. M. (2017). Evaluation of the potential for the development of insurance of agricultural products in Ukraine. *Economics of the agro-industrial complex*, no. 8, pp. 56–64. [in Ukrainian].

3. Vilenchuk, O. M., Chugaevska, S. V. (2018). We methodically go to assess the priority of business processes on the agricultural insurance market. *Steel development of the economy*, no. 3 (40), pp. 183–190. [in Ukrainian].

4. Prokopchuk, O. T. (2021). Communications in insurance management. *Collection of scientific works of the Uman National University of Horticulture*, Issue 99, pp. 211–222. DOI 10.31395/2415-8240-2021-99-2-211-222. [in Ukrainian].

5. Prokopchuk. O.T., Klymenko. V.O. (2023). Parametric scheme of insurance protection for the agricultural sector of the Ukrainian economy. *Collection of scientific papers of Uman National University of Horticulture*, issue 102, pp. 60–71. DOI: 10.32782/2415-8240-2023-102-2-60-71. [in Ukrainian].

6. Nesterchuk, Y., Prokopchuk, O., Tsymbalyuk, Y., Rolinskyi, O., Bilan, Y. (2018). Current status and prospects of development of the system of agrarian insurance in Ukraine, *Investment Management and Financial Innovations*, vol. 15, no. 3, pp. 56–70.

7. Prokopchuk, O., Prokopchuk, I., Mentel, G. (2018). Index Insurance as an Innovative Tool for Managing Weather Risks in the Agrarian Sector of Economics. *Journal of Competitiveness*, vol. 10, no. 3, pp. 119–131.

8. Santeramo, F. G. (2018). Imperfect information and participation in insurance markets: evidence from Italy, *Agricultural Finance Review*, no. 78 (2), pp. 193–194. <https://doi.org/10.1108/AFR-06-2017-0053>.

9. Sarris, A. (2013). Weather index insurance for agricultural development: Introduction and overview, *Agricultural Economics*, no. 44 (4–5), pp. 381–384. <http://dx.doi.org/10.1111/agec.12022>.

10. Verhoef, P., Donkers, B. (2001). Predicting customer potential value an application in the insurance industry. *Decision support systems*, vol. 32, no. 2, pp. 189–199.

11. Zubor-Nemes, A., Fogarasi, J., Kemény, G. (2018). Farmers' responses to the changes in Hungarian agricultural insurance system. *Agricultural Finance Review*, vol. 78, no. 2, pp. 275–288.

Annotation

Prokopchuk O. T., Klymenko V. O.

Aspects of Functioning of Insurance Organizations in the Agricultural Insurance Market of Ukraine

The agricultural insurance market is one of the key sectors of the market infrastructure and a significant lever of the financial system of the agricultural sector of the economy and any country in general. Current global trends clearly demonstrate a direct correlation between the level of organization of the insurance business in the agricultural sector and the economic development of the latter.

Insurance organizations play a crucial role in the agricultural insurance market, providing protection for agricultural producers against various risks. The development of agricultural insurance is closely related to the activities of insurance companies that provide a wide range of services and products to protect against losses related to weather conditions, crops, pests and other factors that may affect agricultural enterprises in one way or another.

The study made it possible to outline the main trends in the work of insurance organisations in the agricultural insurance market, in particular

- sufficient quantitative interpretation in this insurance segment (84 units in 2013 and 57 in 2022, or one third of all ICs on average for the period under study)

- low activity of insurance organisations in the agricultural insurance segment (only 5 % of licensed ICs are involved in providing services);

- a small number of insurers with a level of paid claims exceeding 50 % (in 2022, out of the top 10 ICs, only two had a level of claims exceeding 50 %, including PZU Ukraine (53.2 %) and Etalon IC (177.7 %). Among the TOP-20 leading insurers in the insurance industry in 2022, in addition to the above insurers (TOP-10), the level of payments exceeded 50 %: IC "Providna" (418.8 %), IC "Persha" (60.6 %) and IC "Arsenal Insurance" (50.0 %);

- a rather low level of payments in the agricultural insurance market (the average indicator for 2013–2022 does not exceed 50 % and actually amounted to almost 45 %, reaching a maximum value in 2020 – 201 % and a minimum value in 2016 – 7 %);

- cooperation of insurance organisations with the Agrarian Fund of Ukraine and the State Food and Grain Corporation of Ukraine (8 out of 12 ICs represented in the agricultural insurance market cooperate with the Agrarian Fund of Ukraine and the

State Food and Grain Corporation of Ukraine. The insurance parameters under such agreements are gradually approaching the insurance parameters under independent agreements, which proves the formation of real market insurance conditions);

- leading positions among insurance organisations that provided agricultural insurance services in 2022 belong to PJSC "IC "PZU Ukraine".

The study made it possible to identify key aspects of the functioning of insurers in this market, in particular: product development, risk assessment, marketing and sales, customer service and support, and technology development. Ensuring compliance with these aspects helps insurance organisations to successfully operate in the agricultural insurance market and meet the needs of their clients, agricultural producers. Thus, agricultural insurance is a key tool for ensuring the financial stability of agricultural producers and the development of the agricultural sector as a whole. Its importance lies in reducing financial risks, supporting investments, and ensuring the stability of agricultural production.

Key words: *agricultural insurance, insurance organizations, agricultural insurance market, agricultural sector of the economy, insurance protection.*

УДК: 336.71:005.21

DOI: 10.32782/2415-8240-2024-104-2-28-35

РОЛЬ МАРКЕТИНГОВО УПРАВЛІННЯ В ПЕРСПЕКТИВНОМУ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

П. К. БЕЧКО, кандидат економічних наук

С. А. ПТАШНИК, кандидат економічних наук

К. М. МЕЛЬНИК, кандидат економічних наук

В. В. ШЕІН, здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії)

Уманський національний університет садівництва

У статті досліджено основні тенденції та особливості маркетингового управління в перспективному розвитку вітчизняних банківських установ. На основі аналізу науково-економічної літератури узагальнено поняття банківський продукт, банківська послуга. Виявлено, що сучасну стратегію розвитку банків можна представити двома сегментами: розвитком та завоюванням ринку. За результатами виконаного дослідження дійшли до висновків, що маркетинг-мікс сучасного комерційного банку можна подати у вигляді розширеного варіанта: продукт, ціна, комунікації, канали розподілу, контактний персонал, матеріальне середовище, інші споживачі

Ключові слова: *банківська установа, маркетинг, управління, банківські продукти, ринок маркетингових послуг.*

Вітчизняний банківський маркетинг за сучасних умов спрямований на встановлення взаємозв'язків між особливостями та можливостями окремо взятої банківської установи з клієнтами на цільовому ринку та забезпечення досягнення